

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

УДК 81+82:811.11+811.13
S 90

Рецензент:

Мізін К.І. д-р філол. наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

S 90 **Studia Philologica** : зб. студент. наук. праць / редколегія:
О.В. Деменчук, О.В. Константинова, О.І. Павлова [та ін.].
– Рівне : РДГУ, 2019. – Вип. 3. – 239 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works
/ O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. (eds.).
– Rivne : RSUH, 2019. – Issue 3. – 239 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: германського та романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, перекладознавства, літературознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology: Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Translation and Literature Studies.

УДК 81+82:811.11+811.13

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 4 від 25.04.2019 р.*)

© Автори публікацій, 2019

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Артемович К.В.	Структура фразеологічних одиниць-біблеїзмів англійської мови	6
Винарчик М.П. Капусняк М.В.	Enrichissement de la langue française et politique linguistique de sa défense	12
Винарчик М.П. Штефуца О.	Мовна компетенція як базове мовознавче поняття	17
Івасюк Д.П.	Лексико-семантичні особливості англійської розмовної мови (на матеріалі інтернет-блогів)	22
Кропива Т.Б.	Теоретичні передумови дослідження формування англомовної академічної письмової компетентності в старших класах	30
Литвин І.В.	Типологія та сфери вживання евфемізмів сучасної англійської мови	37
Феськова І.В.	Лексичні особливості англомовних інтернет-новин	43
Ясінська Т.А.	Strukturell-semantische Besonderheiten der phraseologischen Einheiten mit dem Komponenten «Sprachtaetigkeit» in der deutschen Sprache	50

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Вейко К.С.	Семантико-структурні особливості інфінітивних вставних конструкцій в українській та англійській мовах	58
Дребот Л.С.	Національно-культурні стереотипи у фразеологізмах української та англійської мов	65
Дулюк С.А.	Відтворення культурних символів у семантиці фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах	73
Колесник Ю.О.	Вербалізація концепту ПРАЦЬОВИТІСТЬ в англійській та українській мовах	79
Новікова О.Ю.	Лексико-семантичний аналіз молодіжного сленгу	83

Пасечник А.В.	Фразеологічні одиниці з компонентами на позначення їжі в англійській та українській мовах	88
Юрчук В.І.	Вербалізація концепту ДОБРО в англійській та українській мовах	92

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Григорчук Д.В. Палій В.П.	Функціональне навантаження епітетів та образних виразів в художніх творах французької письменниці Франсуази Саган	97
Паюк В.Л.	Визначення та ознаки політичного тексту	101
Підкуйко В.А.	Звертання як невід'ємна частина мовного етикету	105
Підкуйко В.А.	Етикет ділової телефонної розмови	111
Романюк В.В.	Прислів'я та приказки на позначення емоцій людини в сучасній німецькій мові	116

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Кравчук А.О.	Етимологічні особливості терміносистеми англійського літературознавства	121
Краснікова К.С.	Українські архітектурні терміни: походження, семантика, структура	126
Пелюхня П.Р. Черноватий Л.М.	Теоретичні основи класифікації англомовних та українськомовних термінів у сфері лінгводидактики	130
Стойка А.С.	Лексико-семантичні особливості економічних термінів сучасної англійської мови	137

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бобешко М.О.	Лексичні трансформації в українських перекладах романів Ніколаса Спаркса	143
Бурковська І.О.	Лексичні перекладацькі трансформації у перекладі твору Лесі Українки «Дим»	148
Буткевич Д.С.	Способи перекладу національно-культурного компоненту в семантичній структурі німецьких ФО	153

Дворник І.В.	Значення сталих та змінних елементів у поетичних перекладах	163
Лопанчук Ю.В.	Способи передачі епітетів в англійському перекладі циклу поезій «Сім струн» Лесі Українки	170
Мельник О.Ю.	Особливості відтворення категорії детермінації при перекладі з англійської на українську мову	175
Портяник А.В.	Актуальні проблеми художнього перекладу	181
Урбанович Г.Р.	Переклад реалій англійською мовою в поемі Івана Котляревського «Енеїда»	186

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Возняк Ю.В.	Вплив американського соціуму на розвиток постмодернізму в США та його визначальні риси	193
Гаврилюк С.В.	Жанр «Мотиваційна книга» в сучасній американській літературі	197
Гладун І.В.	Сучасна англійська підліткова література	202
Головащук А.О.	Погляди М. Етвуд на роль жінки в сучасному суспільстві (на матеріалі роману-дистопії «Розповідь служниці»)	207
Гудим М.С.	Український постмодернізм	211
Калитка І.М.	Non-fiction медичної тематики у сучасній британській літературі на основі збірки Олівера Сакса «Чоловік, який сплутав дружину з капелюхом, Та інші історії з лікарської практики»	217
Ковлева О.В.	Еволюція жанру антиутопії у літературі ХХ століття	222
Хороша О.М.	Творчість Г. Мелвілла у контексті розвитку популярної культури США ХІХ століття	228

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	235
------------------------------	------------

Список використаних джерел

1. Литературный энциклопедический словарь. – М. «Советская энциклопедия» – 1987. – С. 218; 512-513.
2. Веселовский А. Н. Из истории эпитета // Веселовский поэтика. – М., 1989. – С. 59, 65.
3. Ганич І. Д. Словник лінгвістичних термінів / І.Д. Ганич, І.С. Олійник. – К.: Вища шк., – 1985. – 360 с.
4. Античные теории языка и стиля: (Антология текстов). – Санкт-Петербург: Алетейя, 1996. – С. 217.
5. Sagan F. Un peu de soleil dans l'eau froide / Françoise Sagan. – Paris: Flammarion, 1969. – 184 p. (SE)
6. Sagan F. Bonjour tristesse / Françoise Sagan. – Paris: POCKET, 1954. – 154 p. (BT).

Паюк В.Л.

Рівненський державний гуманітарний університет

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПОЛІТИЧНИЙ ТЕКСТ» ТА ЙОГО ОЗНАКИ

Анотація. Статтю присвячено основним теоретичним аспектам та засадам дослідження політичного тексту. Здійснено аналіз наукової літератури, завдяки чому було розкрито зміст понять «текст», «політичний текст», «політичний дискурс». Обґрунтовано різницю між поняттями «політичний текст» та «політичний дискурс». Виокремлено основні ознаки політичних текстів.

Ключові слова: текст, політичний текст, політичний дискурс, прагматика тексту.

Summary. The article is devoted to the theoretical aspects and bases of political text research. The analysis of scientific literature was carried out and enabled the disclosure of the the notions of «text», «political text», «political discourse» meaning. The difference between the notions of «political text» and «political discourse» was substantiated. The main features of political texts were singled out.

Key words: text, political text, political discourse, text pragmatics.

Політична думка протягом усього періоду існування людства була важливою ланкою людської комунікації та соціалізації в суспільстві, адже уміння переконати та вплинути на аудиторію є дуже важливим у політичній сфері. Безумовно, з точки зору філології та

мовознавства, політична думка є цікавим предметом для досліджень через свою безпосередність, зокрема, зумовлену «в рамках дескриптивного підходу, пов'язаного з вивченням мовної поведінки політиків: мовних засобів, риторичних прийомів і маніпулятивних стратегій, що використовуються в цілях переконання» [2].

Проблему вивчення політичного тексту також вивчали такі науковці, як: Т. А. ван Дейк, С. П. Денисова, С. В. Кострюков, Л. Л. Семененко, Х. Ю. Скоренька, Р.А. Слобоженко, М.В. Ільїн, Ю.В. Шарапановська, Є. І. Шейгало тощо.

У даній статті ми ставимо перед собою наступні завдання:

- здійснити порівняльний аналіз визначень політичного тексту;
- розмежувати визначення «політичного тексту» та «політичного дискурсу»;
- визначити основні характеристики політичного тексту.

Дане питання варто почати розглядати з безпосереднього визначення терміну «текст» та «політичний текст». Лінгвістичний енциклопедичний словник визначає перше поняття як «об'єднану смисловим зв'язком послідовність знакових одиниць, основними властивостями якої є зв'язність і цілісність» [3, с. 57].

Згідно з визначенням Літературознавчого словника-довідника, текст – термін полісемантичний. Відкинувши технічні визначення, можна ствердити, що текст – це:

- 1) відтворені на письмі або друком авторська праця, висловлювання, документи тощо;
- 2) будь-яка послідовність слів (у семіотиці – знаків), зведена за правилами даної системи мови [4, с. 662].

Ю. А. Сорокін, у свою чергу, опираючись на комунікативну природу та орієнтованість на виявлення специфіки певного роду діяльності, пропонує визначати цей термін як:

- 1) текст, як набір певних знаків;
- 2) текст, як процес (породження знаків комунікатором та сприйняття-оцінки їх реципієнтом);
- 3) текст, як продукт знакової та паразнакової діяльності комунікатора та реципієнта [7, с. 8].

Стосовно ж, безпосередньо, політичного тексту, К. Шеффнер стверджує, що «це збірний термін, що включає велику кількість типів текстів та жанрів», однак підкреслює, що «політичні тексти є частиною та/або результатом політичних подій, вони історично та культурно визначені (...), виконують різноманітні функції відповідно до різноманітних політичних діяльностей [8, с. 119].

Як стверджує Л. Л. Семенко, політичний текст «функціонує в політичній галузі, має відповідну тематику, створюється людиною, що займається політичною діяльністю (прямо чи опосередковано), а також має функції переконання, спонукання, інформування та ін. (...) Такі тексти пропагують визначене розуміння політичної ситуації і впливають на формування світогляду [6, с. 88].

А. Г. Алтунян стверджує, що політичний текст – це «такий текст, в якому йде мова про актуальні політичні проблеми і який звернений до масової аудиторії, при цьому під словом «масовий» ми розуміємо потенційно масову аудиторію» [1, с. 11].

Загалом, усі вищевказані визначення відштовхуються від політичної природи даного поняття, але розвивають його по-різному: К. Шеффнер, зокрема, апелює до історичної та культурної визначеності текстів, тобто, до традиції. Л. Л. Семенко зосереджується на функціонуванні тексту (як сфері використання, так і функціях), пояснюючи це поняття. А. Г. Алтунян вдається до пояснення через реципієнта тексту, тобто масову аудиторію.

Для кращого розуміння поняття «політичний текст», потрібно також розмежувати його від поняття «політичного дискурсу». Пояснення цих термінів опираються на базові визначення «тексту» та «дискурсу». Лінгвістичний енциклопедичний словник подає визначення другого терміну, як :

1) зв'язний текст в сукупності з екстралінгвістичними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами;

2) текст, розглянутий в аспекті подій;

3) мовлення, розглянуте як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і механізмах їх свідомості (когнітивних процесах) [3, с. 136-137].

Тобто, поняття «дискурс» включає у себе поняття «текст», але «текст» не обов'язково є частиною якогось дискурсу. Повертаючись до понять «політичного дискурсу» та «політичного тексту», можна говорити про аналогічне співвідношення, адже перше поняття являє собою «це комплекс мовленнєвих структур у певному лінгвістичному контексті – контексті політичної діяльності, політичних поглядів і переконань разом з її негативними проявами (наприклад, ухилянням від політичної діяльності, відсутністю політичних переконань та ін.) [5, с. 20].

Надавши поняттю «політичного тексту» чітких обрисів, варто також визначити особливості цього явища. А. Г. Алтунян, проводячи

паралель між політичним та поетичним текстами [1, с. 114], розділяє особливості на:

1) такі, що притаманні і для інших видів текстів:

- а) синтаксична, семантична, риторична упорядкованість;
- б) важливість образної системи;
- в) важливість системи риторичних образів.

2) такі, що обумовлені функціональними задачами саме цього виду текстів:

- а) функція переконання та мобілізації;
- б) не існує поза потенційною політичною аудиторією;
- в) принципова направленість на потенційного слухача.

Можна зробити висновок, що автор опирається одночасно і на притаманні цьому аспекту дискурсу особливості, як явищу, і на прагматичні функції та те, що забезпечує їх втілення.

Отже, порівнявши визначення «політичного тексту», ми дійшли висновку, що універсального визначення, яке б задовольняло всі аспекти даного поняття (себто, одночасно включало його функції, прагматичні особливості, вказувало адресата та адресанта), немає. Нами також була здійснена спроба розмежування понять «політичного тексту» та «політичного дискурсу», в ході якої ми дійшли висновку, що підпорядкування політичного тексту політичному дискурсу є рівноцінним і базується на підпорядкування базових понять «тексту» та «дискурсу». Що стосується особливостей політичних текстів, нами було виокремлено ключові особливості текстів даного типу.

Очевидно, що даний напрямок вивчення прагматики тексту потребує подальшого вивчення, адже включає в себе багато досі недостатньо з'ясованих питань, що і було засвідчено в даній статті.

Список використаних джерел

1. Алтунян А. Г. Анализ политических текстов: Учебное пособие / А. Г. Алтунян. – М.: Университетская книга; Логос, 2006. – 384 с.
2. Куценко О. В. Особливості англійських політичних промов [Електронний ресурс] / О. В. Куценко, Р. А. Слобоженко. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/21916>.
3. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В.Н. Ярцева. – 2-е изд., доп. – М. : Большая рос. энцикл., 2002. – 709 с.
4. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. — К.: ВЦ «Академія», 2007. — 752 с.

5. Опарина Е. О. Метафора в политическом дискурсе / Политический дискурс: история и современные исследования // Сборник научных. – М., 2002. – 184 с.
6. Семенко Л. Л. Політичний текст як засіб експлікації потенцій мовного знака / Л. Л. Семенко. // Наукові праці. Філологія. Мовознавство. – 2015. – № 253. – С. 87–90.
7. Сорокин Ю.А. Психолінгвістическіе проблемы восприятия и оценки текста // Сорокин Ю.А. Психолінгвістическіе аспекты изучения текста. М., 1985. – 167 с.
8. Schäffner C. Strategies of translating political texts / C. Schäffner // Text typology and translation. – 1997. – № 26. – 212 p.

Підкуйко В.А.

*Харківський національний університет
будівництва та архітектури*

ЗВЕРТАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА МОВНОГО ЕТИКЕТУ

Анотація. У даній роботі проведено аналіз звертань у різних комунікативних ситуаціях, який свідчить про очевидну динаміку традиційних українських вокативних стереотипів і функціонування своєрідної системи звертань із виразною віковою диференціацією у використанні. У статті розглянуто основні функції звертання, особливу увагу приділено аналізу його особливостей в народній та літературній творчості. Також здійснено аналіз використання звертань в українському сучасному суспільстві та офіційному спілкуванні.

Ключові слова: звертання, мовний етикет, комунікація, народ.

Summary. The paper deals with the analysis of vocatives in various communicative situations demonstrating the obvious dynamics of traditional Ukrainian vocative stereotypes as well as functioning of a peculiar system of vocatives with a definite age differentiation in their use. The article considers basic functions of vocatives, with a special attention to their characteristics in folk and literary activities. The paper also analyses the use of vocatives in the modern Ukrainian society and official communication.

Key words: vocative, speaking etiquette, communication, nation.

Життя кожної людини підпорядковується мовному етикету – системі стійких мовних формул, рекомендованих суспільством для

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
студентських наукових праць

ВИПУСК 3

The Collection of Students' Scientific Works

ISSUE 3

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 13. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+"
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27